

GÖRÜŞLER ve DÜŞÜNCELER

Yüksel
MUR

MENSUBİYETİYLE İFTİHAR ETTİĞİMİZ BİZİM ZÜMRE, MUSİKİMİZİN BÜTÜN ARALIKLARINI, HUSUSİYETLERİNİ, MAKAMLARINI, ÜSLUBUNU, AN'ANESİNİ MUHAFAZA EDEREK KENDİ BÜNYESİNDEN DOĞMA BİR POLİFONİ «ÇOK SESLİLİK» İLE ZENGİNLEŞTİRİLMESİ GAYESİNİ GÜDÜYOR.

G-YENİ ASYA-34

Geçmiş zaman olur ki...

illi Eğitim Bakanlığı 1952 senesinde Türk münevver ve mütefekkirlerine gönderdiği sual varakaları ile bir anket açmıştı. Anketin gayesi yeni yetişen nesillerin eski medeniyetimizle doğrudan doğruya temasını genişletip kuvvetlendirmektir. Bu ankete 300 kadar zat tarafından cevap verilmişti. Musiki komisyonuna da Hüseyin Saadettin Arel, Rifki Melûl Meriç, Ahmet Hamdi Tanpınar, Adnan Saygun, Ragıp Gazi Mihal getirilmişti. Bu komisyon, vaziyetin icap ettirdiği şekilde birtakım esaslı tedbirleri kararlaştırmış ve kararlarını 4 Temmuz 1952 Cuma günü umumî heyetin tasvibinden de geçirmiş bulunuyordu. Alınan kararlar şunlardır:

**A — TÜRKÇEYE TER
CÜME EDİLEREK NEŞ
REDİLECEK NAZARİ
YAT KİTAPLARI :**

Türkçeye tercüme etmiş olan Ahmet oğlu Sükrullah'ın tercümesiyle kendisinin kitabına ilâve ettiği malûmat «Tahşiyeli olarak».

4 — Türkçe Zeynü'l Elhan

5 — Kutbu Nayi Osman De-
de'nin icat ettiği notaya ait risale (elde edilebildiği takdirde)

Dr. Suphi Ezgi, hayatını musikiyle vakfetmiş bir musiki âlimi müzdür. Onun titiz bir zevkle senelerden beri toplayıp biriktirdiği koleksiyon paha biçilemeyecek kadar kıymetlidir. Musikimize ait birçok koleksiyonlar sahiplerinin vefatlarından sonra mahvolup gitmiştir. Esasen asırlardan beri devam eden notasızlığın, eserlere verdiği zararlar yetmiyormuş gibi, böyle her koleksiyonun sahibi ölünce ortadan kaybolması, musikiimizi kemirip çürütmektedir. Dr. Suphi Ezgi'nin koleksiyonu büsbütün başka bir değer taşıyor. Çünkü bu zat kadar üslûplara vakıf eserlerin orijinallerini aramaya ve bulmaya hem meraklı, hem muktedir, sadece sanat heyecanı ile değil, genç ve dinç başka musikiçimiz hemen hemen yok gibidir.

MUSİKİYİ KALBE GÖTÜRMEK

BU sebeplerdir ki Dr. Suphi Ezgi'nin bir ömrü boyunca sarfettiği emeklerle toplamış olduğu koleksiyonun satın alınıp milletçe mal edilmesi elzemdir. Klasik eserlerden ve bittabi Dr. Suphi Ezgi'nin koleksiyonundaki parçalardan bir miktarını...

A — TÜRKÇEYE TER CÜME EDİLEREK NEŞ REDİLECEK NAZARİ

YAT KİTAPLARI :

- 1 - FARABİ'NİN «Kitab-ül
Musik-i Kebir» adlı A-
rapça eseri.
 - 2 - Meragalı Abdulkadir'in
Farsça «Cami-ül Elhan» adlı ki-
tabı.
 - 3 - Ali Şah Bin Hacı Büke-
nin «Mukaddimetül Usûl» adlı
Farsça kitabı.
- Bu kitapların her biri ayrı
bakımdan değerlidir. Onların A-
rapça ve Farsça'dan Türkçeye
çevrilmekle metinlerini gençliğimiz
mizin eline vermekle geniş bir
tetkik ve tettebbü sahası açılmış
olacaktır. Meselâ, Ali Şah Bin
Hacı Büke'nin Mukaddimetül U-
sûl'ü Ali Şir Nevali devrinde ya-
zılmış ve müellif tarafından ona
ithaf edilmiştir. Bu kitap musi-
kimizin şimdiki mahiyetine en
yakın sahafalarından birini belir-
tıyor. Tek orijinal nüshası Uni-
versite kütüphanesinde.
- Meragalı Abdulkadir'in Cami-
ül Elhan'ı onun en mufassal eser-
leridir ve kendi el yazısı ile olan
nüshası Nuruosmaniye kütüpha-
nesindedir.

B — BASILIP NEŞRE DİLECEK NAZARİYAT VE TARİH KİTAPLARI:

- 1 - HİDİR BİN Abdullah'ın
Türkçe Edvar Risalesi
«Tahsiyeli olarak».
- 2 - Murat Nameden seçilecek
kısmılar «Tahsiyeli olarak».
- 3 - Urmiyeli Safiyüddin Ab-
dülmü'min'in Kıtâbül Edvarının

Türkçeye tercüme etmiş olan
Ahmet oğlu Şükrullah'ın tercü-
mesiyle kendisinin kitabına ilâve
ettiği malûmat «Tahsiyeli ola-
rak».

- 4 - Türkçe Zeynül Elhan
 - 5 - Kutb.u Nayi Osman De-
de'nin icat ettiği notaya ait ris-
sale (elde edilebildiği takdirde).
 - 6 - Saadeddin Arel'in Türk
musikisine ait eseri.
 - 7 - Yine Saadeddin Arel'in
Türk musikisi tarihi, Hidir Bin
Abdullah'ın Türkçe Edvar Risa-
lesi, Osmanlı Padişahı İkinci Mu-
rat (1421-1451) devrinde padişah-
nın emriyle telif olunmuştur.
- Ve Türk dilî ile yazılı nazariyat
kitaplarının «Muratname» ile be-
raber en eskisidir. Muratname
ise bizim musikimizde sekizlinin
öteden beri 24 gayri müsavî kıs-
ma bölündüğünü açıkça bildiren
yarı manzum, yarı mensûr bir
eserdir.
- Ahmet oğlu Şükrullah, tercü-
me ettiği (Kıtabül Edvar)'ın so-
nuna zamanının sazlarını tarif
eden bazı izahatı ilâve ettiği i-
çin bu kitap sazlar tarihi nokta-
sından da ayrıca değer iktisap
etmiştir.

Türkçe «Zeynül Elhan»'ın tek
nüshası Yıldız kütüphanesinde-
dir. Gerek kâğıt ve yazı, gerek
cilt itibarı ile harikulâde bir
güzelliktedir. İbareti, zamanına
nisbetle, pek sadedir.

Kutb.u Nayi Osman Dede, icat
ettiği Türkçe nota yazısının ta-
rihine ait bir risale neşretmiştir.
Bu risaleden yalnız iki nüsha
vardı ve Yenikapı Mevlevihane-
sinde idi. Şimdi ikisi de kaybol-
muştur.

H. Saadeddin Arel'in nazariyat
derslerinin bir kitap halinde bas-
tırıp gençliğin hizmetine sun-
mak musikimize yapılacak hiz-
metlerin başında gelir.

C — YAYINLANACAK NOTLAR VE KOLLEK SİYONLAR :

- 1 - DOKTOR Suphi Ezgi'nin
senelerce mesaj sarfı ile
meydana getirmiş olduğu
kolleksiyonunun satın alınarak
neşredilmesi.
 - 2 - Sözü geçen kolleksiyon-
dan ve klasik musikiye ait eser-
lerden seçilecek bir miktarın ör-
nek olarak plaklarla yayımlan-
ması.
 - 3 - Tek nüshası Britiş Mu-
seum'da ve mikrofilm H. Saa-
deddin Arel'de bulunan Ali Ulkî
nota mecmuasının büyütülerek
faksimile halinde basılması.
 - 4 - Orijinal nüshası H. Saaded-
din Arel'in kütüphanesinde bu-
lunan Kantemiroğlu Edvarının fak-
simile olarak neşri.
- Kantemiroğlu (1673-1727) kendi
icat ettiği notasıyla 365 kadar
saz eserini kaydetmiş ve naza-
riyata ait bazı tariflerin de ilâ-
vesi ile bir mecmua vücûda ge-
tirmiştir. Musikimizin hem teknî-
ğine, hem de tarihine dair tet-
kikler için faydalı bir kaynak.

MUSİKİYİ KALBE GÖTÜRMEK

B U sebeplerdir ki Dr. Sup-
hi Ezgi'nin bir ömür bo-
yunca sarfettiği emekler-
le toplamış olduğu kolleksiyonun
satın alınıp millete mal edilmesi
elzemdir. Klâsik eserlerden ve
bittabi Dr. Suphi Ezgi'nin kol-
leksiyonundaki parçalardan bir
miktarının en kusursuz şekilde
plaklara alınıp halka neşir ve
tamim edilmesi ne güzel! Musi-
kiyi kulak yolu ile asıl hedefi
olan kalbe götürmek kadar meş-
kûr hizmet olur mu?

D — Musikimizin çok sesli o-
larak terakki ve tekâmül ettiril-
mesi yolunda yeni bestekârların
muhtelif sistemler takip etmek
suretiyle besteledikleri eserler-
den örnek olmak üzere, her bes-
tekârın bizzat seçeceği ikiser e-
serin notalarının bastırılması ve
plak, radyo gibi vasıtalarla hal-
ka isittirilmesi.

Bu karar musikimizin— eğer
tabir caiz ise— dört yol ağzında
bulunurken arzettiği manzaranın
adeta fotoğrafı olacaktır.

Mensubiyetiyle ittihar ettiği-
miz bizim zümre, musikimizin
bütün aralıklarının, hususiyetleri-
ni, makamlarını, üslûbunu, an'a-
nesinin muhafaza ederek kendi
bünyesinden doğma bir polifoni
«çok seslilik» ile zenginleştiril-
mesi gayesini güdüyor.

İkinci bir zümre; musikimizin
aralıklarına, hususiyetlerine, üs-
lûbuna, an'anesine yer vermek-
sizin, yalnız tampermanlı çizgiye
nakledilmiş makamları ile iktifa
etmek ve bu şekilde onu çok
sesli hale koymak fikrindeci-
ler.

Üçüncü bir zümre; musikimiz-
den hiçbir şey almayıp hergeyi
Batı musikisi ile temin etmek
ve bu yolda bestelenen eserleri
sırf kendimizden biri tarafından
bestelendikleri için millî saymak
prensibini takip ediyor.

Bu zümrelerin içinde ve dışın-
da armonizasyon tarzı bakımın-
dan da birçok ehemmiyetli fark-
lar var.

POLİFONİ

CEREYANI

I STE musikimizde «polifoni
cereyanı» adı ile kaydedi-
lebilecek bu hareketin mü-
messillerinden her birine kendi
eserlerinden iki tanesi seçtirile-
rek ve bizzat bestekâr tarafın-
dan seçilen bu eserlerin notaları
bastırılacaktır.

Karar tatbik mevkiine konul-
duğu zaman yeni yetişecek genç-
ler, ağabeylerinin hangi esasları
hedef tuttuklarına, hedeflerine
varmak için neler yaptıklarına,
musikimizi ilerletmek maksadın-
da ne kadar muvaffak oldukları-
na dair örnekleri, vesikeleri,
kaynakları ellerinde hazır bul-
acaklardır.

Musiki komisyonunun mazba-
tası, unumi heyette tetkik ve
müzakere edilirken musikimiz
müntaziplerinin bilgi metot, es-
nat ve tara bakımlarından bu-
(Devami 7. sayfada)

günkü düşkün haline karşı ye-
gâne çarenin «mektep»ten ibaret
olduğu ileri sürülmüş ve netice
de musikimizle ilgili meselelerin
müzakeresi için bir müddet son-
ra ayrıca davet edilecek olan
mütehassıslar heyeti tarafından
bu meselenin esaslı bir şekilde
düşünülmüş ve karara bağlanacağı
hakkında verilen izahat muvafık
görülmüştür.

Yukarıda hülâsasını verdiğim
kararların hakikatte değeri ve
şümûlü pek büyüktür. Diyebil-
riz ki birer numara ile gösterdi-
ğimiz mevzuların her biri ayrı
ayrı birer terakkî dalgası husule
getirecek mahiyettedir.

Aradan yirmi sene geçti; Milli
Eğitim Bakanlığı'nın bilhassa
musikimiz için pek ciddi ve sa-
mimi olarak gösterdiği hamleyi
hâlâ beklemekteyiz. Ne yazık.